

Sezgisel Metotlar -3-

KOP kullanılan kodlama yapıları

- Kombinatoriyal optimizasyon problemlerinde kodlama yapıları hem yerel arama algoritmaları hem de meta-sezgisel algoritmalarda kullanılmaktadır.

Kodlama yapıları,

- Sıralama (gezgin satıcı, çizelgeleme , montaj hattı dengeleme vb.)
- Seçim (tesis yer seçimi, sırt çantası vb.)

Birbirinden farklıdır.

a) Sıralama söz konusu olduğu problemler için:

Permütasyon kodlama

Permütasyon kodlama en yaygın kullanılan yöntemdir.

Gezgin satıcı problemi :

Çizelgeleme problemi :

Permütasyon kodlama için hareket mekanizmaları

1) Yer Değiştirme Mekanizması (SWAP)

İki pozisyon seçilir ve bu pozisyondaki nesnelere yer değiştirilir.

Örnek:

Permütasyon kodlama için hareket mekanizmaları

2) Ekleme Mekanizması

İki pozisyon seçilir ve bu pozisyondaki nesnelere yer değiştirilerek geri pozisyondaki nesnelere pozisyonu kaydırılır.

Örnek:

Permütasyon kodlama için hareket mekanizmaları

3) Çift Yer Değişirme Mekanizması

Bir çift seçilir ve olabilecek tüm pozisyonlara yerleştirilir.

Örnek:

Permütasyon kodlama için hareket mekanizmaları

Örnek:

GSP için bir önceki örnek problemi dikkate alalım,

- **Başlangıç çözümü:** rassal olarak üretiniz
- **Hareket mekanizması :** yer değiştirme (SWAP)
- **Arama Kuralı:** En iyi iyileştirme (Best Improvement)

KOP kullanılan kodlama yapıları

b) seçim söz konusu olduğu problemler için:

1) İkili düzende kodlama
Sırt çantası problemi :

P-median problemi :

KOP kullanılan kodlama yapıları

2) Tam sayılı kodlama
Tesis yer seçimi problemi :

P-median problemi :

İkili düzende kodlama için hareket mekanizmaları

1) Ekle

2) Çıkar

3) Yer değiştir

Tam Sayılı kodlama için hareket mekanizmaları

1) Ekle

2) Çıkar

3) Yer değiştir

Kodlama ile Çözüm Arasındaki Eşleme

1) Bire Bir (one to one mapping)

2) Çoka-bir (many to one mapping)

3) Bire çok(one to many mapping)

Şebeke Modelleri

- Üretim, Dağıtım, Proje planlama, Kaynak yönetimi, Finansal planlama ve benzeri problemlerde yaygın olarak kullanılmaktadır.
- Şebeke modelleri genel olarak 5 gruba ayrılırlar
  - Minimum dağılım (minimum kapsayan ağaç)
  - En kısa yol problemi
  - Maksimum akış problemi
  - Minimum maliyet akış problemi
  - Proje planlama ve kontrol

Minimum Dağılım Problemi

- Bir şebekede, tüm düğümleri birbirine bağlayan ve toplam en kısa mesafeyi veren bağlantıları veya yolları bulma problemidir
- Bu problemin optimum çözümü her zaman bir minimum kapsayan ağaçtır. Çünkü bağlantı sayısı her zaman düğün sayısından 1 eksiktir
- Uygulama alanları: iletişim ağları, telefon hatları, su tesisleri vb.

Prim Algoritması

- Döğüm tabanlı bir algoritmadır. Bir kök döğüm ile başlar ve bütün döğümleri içine alıncaya kadar ağaç büyütölür. İşlem adımları;

$N = \{1, 2, 3, \dots, n\}$ şebekenin döğümler kümesi olsun.

C_k : algoritmanın k . iterasyonda kalıcı olarak bağlanmış döğümler kümesi

$\bar{C}_k$: Henüz kalıcı olarak bağlanmamış döğümler kümesi

1. Adım: $C_0 = \emptyset$ ve $\bar{C}_0 = N$ olarak belirle

2. Adım: Bağlanmamış döğümler kümesi $\bar{C}_0$ deki herhangi bir «i» döğümü ile başlayıp $C_1 = \{i\}$ ve $\bar{C}_1 = \{N - 1\}$ olarak güncelle

k. Genel Adım: bağlanmış döğümler kümesi C_{k-1} deki bir döğüme en kısa bağlantıyı sağlayacak şekilde, $\bar{C}_{k-1}$ bağlanmamış döğümler kümesinden bir «j» döğümü C_{k-1} kümesine kalıcı olarak bağla yani :

$$C_k \leftarrow C_{k-1} + \{j\}, \quad \bar{C}_k \leftarrow \bar{C}_{k-1} - \{j\}$$

Bağlanmamış döğümler kümesi boş ise $\bar{C}_k = \emptyset$ dur , aksi halde $K=K+1$ olarak belirle ve genel adımı tekrar et.

Prim Algoritması

Örnek 1:

Prim Algoritması

Örnek 2:

Kruskal Algoritması

- Bir şebekede, tüm kenarlar maliyet verilerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanır.
- En düşük maliyetli kenardan başlayarak ağaç çizilmeye başlanır.
- Herhangi bir döngü oluşturan kenar ağaca dahil edilmez.
- Aynı maliyete sahip kenarlardan biri keyfi olarak seçilir. Bu durumda farklı şekillerde minimum yayılan ağaç ortaya çıkacak ancak toplam maliyet bütün ağaçlarda aynı olacaktır.

Örnek 1:

Kruskal Algoritması

Örnek 2: